

Deep Demonstration

Co-funded by the
European Union

Krožno,
regenerativno gospodarstvo
SLOVENIJA

RAZOGLJIČIMO SLOVENIJO

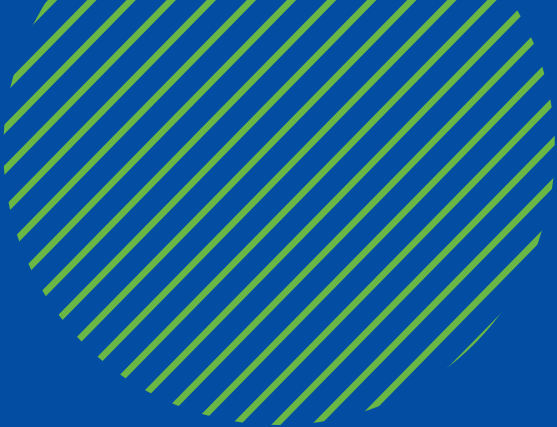
Deep Demonstration:
model sistemskega prehoda v
krožno, regenerativno in nizkoogljično
gospodarstvo v Sloveniji

Co-funded by the
European Union

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

**Svetovno
gospodarstvo se
sooča s preobrazbo.**

Prehod v krožno, regenerativno, trajnostno ekonomijo ni več izbira, temveč pogoj za uspešno reševanje podnebne krize ter ostalih trajnostnih izzivov. A prehod bo dovolj hiter in uspešen le, če se zgodi na sistemski ravni. S sodelovanjem vseh ključnih deležnikov, upoštevajoč lokalne izzive in cilje ter z nadgradnjo že razvitih in preizkušenih inovativnih rešitev. Slovenija gre po tej poti – postala je prvo testno okolje v EU-ju za uvedbo systemskega prehoda v krožno, regenerativno, nizkoogljično gospodarstvo po metodologiji Deep Demonstration. Za uspešno izvedbo potrebujemo sodelovanje vseh ključnih deležnikov.

Postanite tudi vi del te zgodbe.

Slovenija prva uvaja model sistemskega prehoda v krožno gospodarstvo

V zadnjih letih beležimo mnoge prebojne inovacije in tehnološke rešitve, usmerjene v reševanje podnebne krize ter ostalih trajnostnih izzivov. A te rešitve se praviloma zgodijo znotraj enega silosa, področja, oddelka, torej znotraj enega dela. Te izjemne rešitve niso vpete v širši sistem, kar bi lahko prineslo učinkovitejše in hitrejša spremembe, ki jih nujno potrebujemo za doseganje dogovorjenih okoljskih in podnebnih ciljev v EU-ju in ciljev iz Evropskega zelenega dogovora.

Z ambicioznim ciljem za hitre, sistemske rešitve je nastala metodologija Deep Demonstration, po kateri danes skupno 15 držav, regij in mest izvaja testni prehod na različnih področjih prehoda v trajnostno gospodarstvo.

Tudi Slovenija je med njimi; naša podjetja, institucije, civilne pobude ipd. že leta aktivno razvijajo mnoge inovativne, krožne rešitve, tudi procese dela in znanja, ki pa ostajajo lokalno omejene in medsebojno nepovezane.

Osnovna filozofija metodologije Deep Demonstration sledi prepričanju, da povezovanja med že vzpostavljenimi rešitvami, njihovimi avtorji in uvajalci – podjetji ter znanostjo in oblikovalci politik, lahko ustvarijo nove inovativne rešitve in dognanja, ki jih je mogoče uporabiti na sistemski ravni. In posledično zagotoviti lažji prehod v krožno, regenerativno gospodarstvo.

Slovenija je dobila priložnost, da postane testno okolje za izvedbo sistemskega prehoda v krožno, regenerativno, nizkoogljično gospodarstvo po metodologiji Deep Demonstration. Model sistemskega prehoda predvideva aktivno sodelovanje treh ključnih skupin deležnikov: lokalnih skupnosti, podjetij in oblikovalcev politik. Od njihovega sodelovanja in vključevanja v procese je odvisna uspešna izvedba.

Model sistemskega prehoda v krožno gospodarstvo je nastal v sodelovanju EIT Climate-KIC in EIT RawMaterials (dveh skupnosti znanja Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT)), Skupnega raziskovalnega središča Evropske komisije ter Vlade Republike Slovenije. Model je danes v fazi, v kateri se za vse deležnike odpirajo možnosti za sodelovanje pri njegovem izvajanju in doseganju zastavljenih ciljev.

Sistemsko inoviranje predvideva vključevanje vseh deležnikov

Za izvedbo sistemskega prehoda v krožno gospodarstvo je bil v Sloveniji zastavljen akcijski načrt (t. i. akcijski načrt Deep Demonstration), ki temelji na metodologiji Deep Demonstration. Slednja sledi načelom sistemskega inoviranja. Ustvarja živ laboratorij, v katerem lahko testiramo učinke različnih vzvodov sprememb in ugotavljamo, kaj je potrebno, da dosežemo preobrazbo celotnega sistema.

Kako bo prehod potekal v praksi?

Skladno z metodologijo sta bili od leta 2018 naprej opravljeni prvi dve fazi prehoda. Izvedli smo identifikacijo potreb in zasnovali programe, ki odražajo prednostna področja in vključujejo različne vzvode sprememb. Oblikovali smo tudi posnetek stanja oziroma pregled vseh obstoječih aktivnosti, programov in inovativnih rešitev s področja krožnega gospodarstva, ki smo ga izvedli na nacionalni ravni. Ta posnetek stanja služi kot hrbtenica nadaljnjega dela, razvoja sistemskih rešitev.

V naslednjih letih od 2022 do 2025 sta pred nami novi dve fazi aktivnega izvajanja akcijskega načrta Deep Demonstration. V teh fazah bo potekalo sistemsko inoviranje, proces, v katerem se aktivno vključujejo najrazličnejši deležniki vseh ključnih ciljnih skupin: lokalnih skupnosti, podjetij in oblikovalcev politik. Vzpostavljene bodo tudi priložnosti pridobivanja in deljenja novih znanj ter usposabljanja domačih strokovnjakov za prehod v krožno, regenerativno, nizkoogljično gospodarstvo.

1 2018-2019.

IDENTIFIKACIJA POTREB Slovenije za prehod v krožno, regenerativno gospodarstvo.

2 2019-2020.

PRIPRAVA PROGRAMOV za prednostna področja, ki vključujejo različne vzvode sprememb.

3 OD 2022 NAPREJ.

ORKESTIRANJE PORTFELJA, v katerem poteka povezovanje, in spodbujanje skupnega ustvarjanja ter snovanja z namenom vzpostavljanja pretoka znanj, ustvarjanja sinergij in nadgrajevanja.

4 NAČRTOVANO DO 2025.

PLATFORMA ZNANJA, dognanj in izkušenj, ki odločevalcem služi kot osnova za sprejemanje odločitev in zavzemanje akcij.

Metodologija Deep Demonstration

odpira potencial hitrega razvoja krožnega gospodarstva za vse deležnike

Sistemski prehod je hitro in učinkovito lahko izveden le, če temelji na znanstvenih dognanjih in predvideva vključevanje vseh akterjev s področja gospodarstva, povezovanje in sodelovanje, deljenje izkušenj in dognanj ter vztrajno izboljševanje že vzpostavljenih uvidov.

Akcijski načrt Deep Demonstration ima naslednje značilnosti:

- 1 NACIONALNA RAVEN.**

Prehod lokalnih skupnosti bo zasnovan prek usklajenega in skladnega nacionalnega pristopa, ki temelji na lokalnih potrebah in najboljši mednarodni praksi. Vse aktivnosti bodo namenjene lokalnim skupnostim, regijam ter vsem deležnikom, ki spodbujajo načela krožnega gospodarstva.
- 2 PARTNERSTVO.**

Stremimo k oblikovanju novih povezav, sodelovanj in partnerstev med vsemi deležniki.
- 3 PRENOS ZNANJ.**

Skozi leta izvedbe modela systemskega prehoda usposabljammo domače strokovnjake s področja krožnega gospodarstva, skrbimo, da znanje, ki se stalno ustvarja in nadgrajuje, postane dostopno vsem deležnikom.
- 4 NADGRADNJA OBSTOJEČIH PROGRAMOV.**

Programi akcijskega načrta gradijo na obstoječih rešitvah, procesih, politikah in dejavnostih, ki že potekajo. Z aktivnostmi jih nadgrajujemo v rešitve, ki se jih lahko izvaja nacionalno v vseh industrijah.
- 5 SISTEMSKA REŠITEV.**

Cilj izvedbe akcijskega načrta je oblikovanje systemske rešitve, ki bo omogočila proces razogljičenja družbenoekonomskega sistema Slovenije po načelih krožnega gospodarstva.

Izvedba modela systemskega prehoda v krožno gospodarstvo bo ustvarila temelje za dolgoročno blaginjo vseh prebivalcev in prebivalk Slovenije ter prispevala k bistvenemu zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, s tem pa posledično k učinkovitemu doseganju dogovorjenih okoljskih in podnebnih ciljev.

Skupaj nadgrajujemo obstoječe rešitve za še večji učinek!

Ključna prednost modela sistemskega prehoda po metodologiji Deep Demonstration je, da izhaja iz obstoječega stanja ter ga nadgrajuje v t. i. integriran portfelj deležnikov, ki prek povezovanja in sodelovanja z ustvarjenimi pobudami in oblikovanim okoljem za sodelovanje razvijajo nove, sistemske inovacije, rešitve, načela, dognanja, politike. V ta proces se lahko vključi vsak deležnik, ki stremi k, razvija ali že posluje po načelih krožnega gospodarstva, naj si bo to zagonsko podjetje, malo in srednje veliko podjetje, veliko podjetje, lokalna uprava, znanstvena institucija, izobraževalna ustanova, lokalna pobuda, nevladna organizacija ipd. Cilj je združiti in povezovati vsa znanja in izkušnje v nove, uspešne sistemske zgodbe.

Proces ustvarjanja novih znanj in rešitev pa ima še eno prednost: predvideva t. i. učenje na osnovi povratne zanke, ki omogoča stalno vračanje na začetek oziroma v določen razvojni korak z namenom nadgrajevanja ali ponovne opredelitve inovacije oz. rešitve za (še) večji učinek.

Vse aktivnosti temeljijo na že obstoječih sodelovanjih, pobudah in omrežjih. Sistemski pristop je zagotovljen s sočasnim aktiviranjem več različnih, medsebojno povezanih programov.

Stičišče za pametni in krožni prehod

Z namenom vzpostavljanja priložnosti za sodelovanja, povezovanja avtorjev inovacij in spodbujanja skupnega ustvarjanja bo zaživel slovensko stičišče za pametni in krožni prehod. Sprva bo kot virtualni center odgovorno za t. i. orkestriranje in upravljanje vseh aktivnosti akcijskega načrta Deep Demonstration ter za vključevanje vseh skupnosti. V prihodnosti pa se načrtuje tudi fizično stičišče (t. i. Hub), ki bo služilo kot lokacija delavnic, delovni prostor in prostor učenja ter izmenjave znanja z učnim laboratorijem in knjižnico.

Kdo in kako se lahko vključi?

Izvajanje akcijskega načrta Deep Demonstration bo potekalo od 2022 do 2025. Področja, ki so v načrtu opredeljena kot ključna za uspešen sistemski prehod (in so bila določena v prvi fazi identifikacije potreb), definirajo osnovo za izvedbo vseh aktivnosti.

Tako smo oblikovali 17 (pod)programov, v aktivnosti katerih se boste lahko vključili tako, da se boste odzvali javni pobudi, povabilu in/ali razpisu.

IZOBRAŽEVALNI DOGODKI:

Želite pridobiti znanja s področja krožnega gospodarstva?

Z željo po vključevanju deležnikov na lokalni, regijski in nacionalni ravni bomo organizirali številne dogodke: od izobraževalnih dogodkov do delavnic ter srečanj za različne deležnike. Pri zasnovi vseh aktivnosti bomo pozornost namenili oblikovanju priložnosti za mreženje, širitev dognanj, izkušenj, uvidov ter ostalih rezultatov aktivnosti med deležniki.

POVABILA K SODELOVANJU:

Želite soustvarjati nova sistemska znanja in rešitve?

Povabila k sodelovanju bodo znotraj programov raznolika – od koriščenja svetovalskih storitev za razvoj uspešnih primerov krožnega gospodarstva srednje velikih podjetij do podpore razvoju zagonskih podjetij s področja krožnega gospodarstva, t. i. »ekopodjetnikov«, ter podpore vključevanju akterjev lokalne ravni v dinamiko sistemskih sprememb krožnega gospodarstva. Vsak (pod)program predvideva vključevalne pobude za vse deležnike tako na lokalni, regionalni kot nacionalni ravni.

Programi in verige vrednosti

V Sloveniji bo sistemski prehod v krožno gospodarstvo potekal skozi ustvarjanje krožnih skupnosti, spodbujanje krožnega razvoja ter oblikovanje krožnih politik in znanosti.

Ti trije ključni stebri so neločljivo povezani in imajo razvite vsak po 3 programe. Poleg njih je definiranih še 8 dodatnih horizontalnih (pod)programov, ki bodo tekli prek vseh treh stebrov.

Model sistemskega prehoda predvideva delovanje skozi celotne verige vrednosti, s čimer se zagotovi,

da se inovacije ne dogajajo le v postopnih fazah, ampak skozi prizmo celotnega sistema. V praksi to pomeni, da se sprostijo vsi vzvodi, potrebni za začetek korenitih sprememb v industrijskem sektorju, od proizvodnje do oblikovanja politik, financ in vedenja.

V Sloveniji so definirane naslednje verige vrednosti: vse industrije, grajeno okolje, prehranski sistem, gozdno predelovalni sektor (gozd-les), predelovalne industrije in mobilnost.

Stičišče za pametni in krožni prehod

Pametne in krožne skupnosti

Krožne šole

Krožno
učenje in viri

Krožne sinergije

Krožni razvoj

Proces krožnega
odkrivanja

Spremljanje
učinkovitosti

Podpora krožnemu
inoviranju v MSP

Krožne politike in znanost

Laboratorij
politik prehoda

Krožno naročanje

Krožno visokošolsko
izobraževanje

Tranzicijski kapital za prehod

Krožne verige vrednosti

- Vse industrije
- Grajeno okolje
- Predelovalne industrije
- Veriga vrednosti gozd-les
- Mobilnost
- Prehranski sistemi

Vedno na voljo za dodatna pojasnila

Za podrobnejši opis Deep Demonstration: model systemskega prehoda na krožno, regenerativno, nizkoogljično gospodarstvo v Sloveniji nam lahko pišete na bart.stegeman@climate-kic.org in posredovali vam bomo predstavitveno brošuro.

Podrobnejše informacije o metodologiji Deep Demonstration in izvedbah drugod po svetu poiščite na:

www.climate-kic.org/programmes/deep-demonstrations/